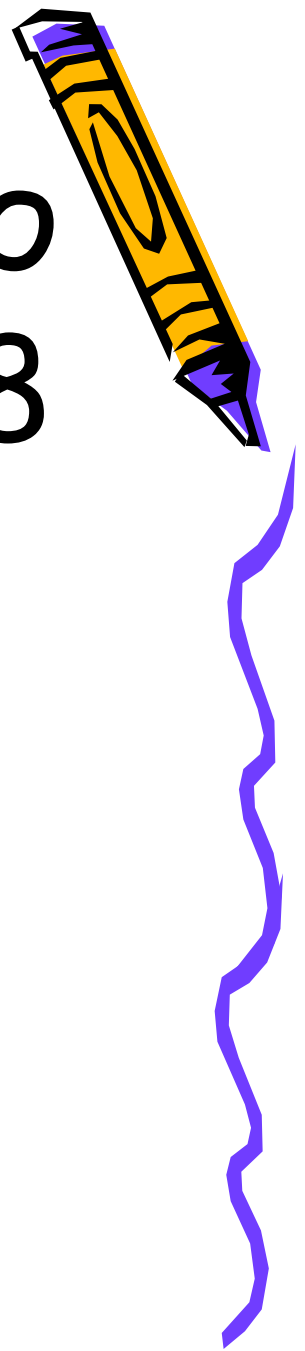

Открытый урок по
родному языку в 8
классе на тему:
«Односоставные
предложения».

МКОУ «Утамышская СОШ» Исаева Э.Х

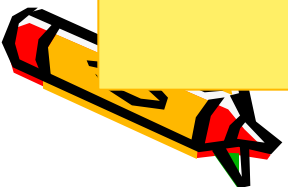

Дарсны мурады:

«Бир бёлюккю жумлалар» деген бёлюкден яшланы билимлерин беклешидирмек; жумлаланы бир-биринден айырып билер йимик, яшлагъа гъар тюрлю тапшурувлар этдирип, бавлавлу сёйлевден ва тюзъязывдан билимлерин толумлашидырмакъ.

Яшланы асил къылыкълагъа уйретмек, табиатны да аявламагъа чакъырмакъ..

Бир бёлүклү жумлалар

**Бир уюрю хабарлыгы
булангы**

Бир уюрю иеси булангы

Белгили бетли

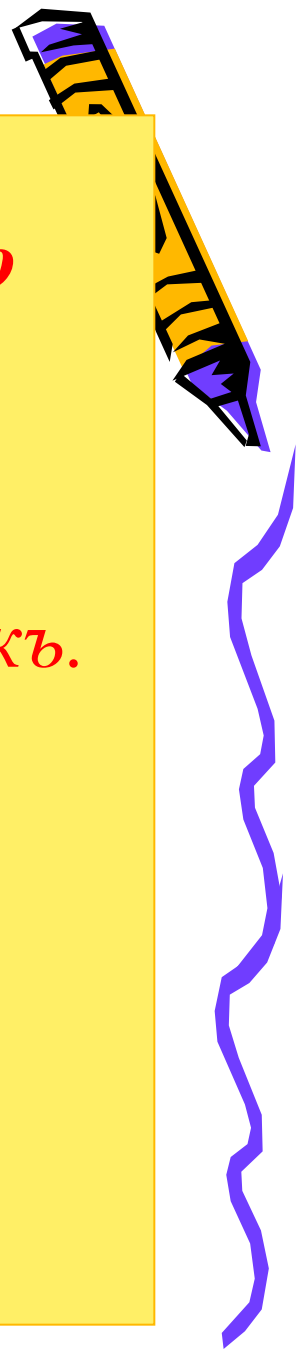
Ат жумла

Белгисиз бетли

Ортакъ бетли

Бетсиз

Баш уьюрлерине къарап, бир бёлюккю жумлалар эки бёлюкге айрыла:

- бир уьюрю – хабарлыкъ булан,
- бир уьюрю – иеси булан.

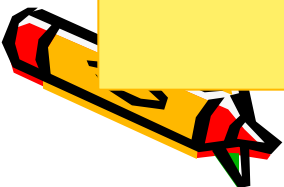
Тенглешдиригиз: *Къашкъарала. Шыплыкъ.*

Бир бёлюккю жумлалар тенглешген ва тенглешмеген бола.

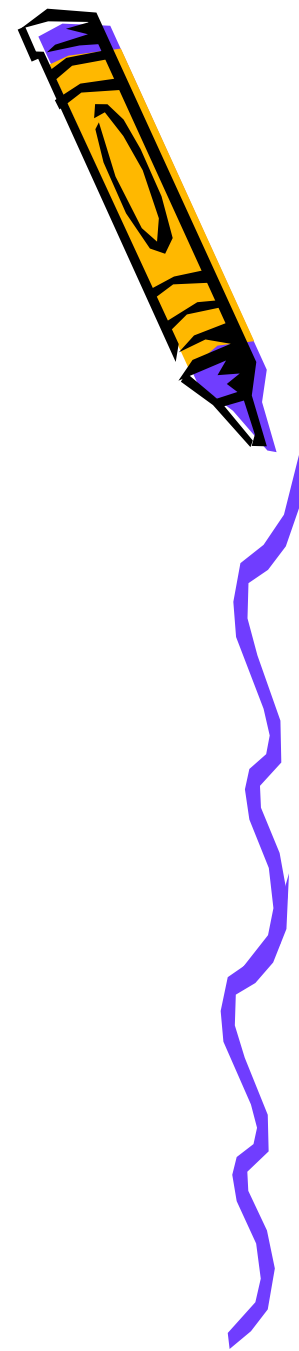
Охума тарыкъ. Яшлагъа яхшы охума тарыкъ.

Къыш. Сувукъ къыш.

Гюз. Янгурлу гюз..

*Бир бёлүккү хабарлыгы
булангы жумлалар:*

- Белгили бетли
- Белгисиз бетли
- Ортакъ бетли
- Бетсиз

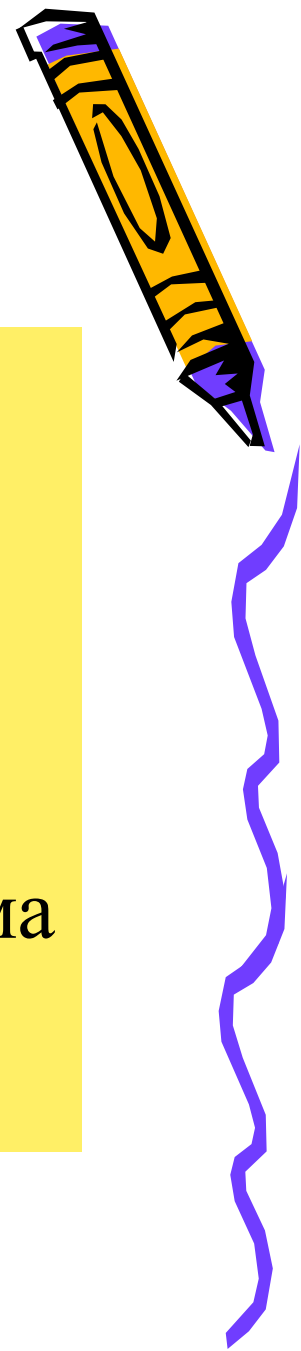

Белгили бетли жумлалар.

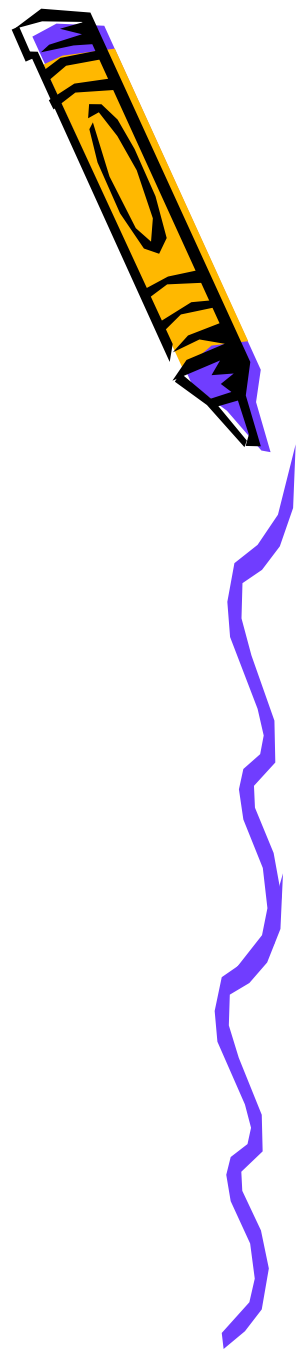
Хабарлыгы - ишлик шулай
къалиплерде бола:

- **1 бет текликде ва кёплюкде**
- **2 бет текликде ва кёплюкде**

Мен, сен ,биз , сиз орунчаланы салма
бола.

**Тангала шагъаргъа баражакъбыз.
Юртдан къачан къайтасыз?
Сизин булан гелемен.
Уьйге гелемисен?**

Белгисиз бетли жумлалар..

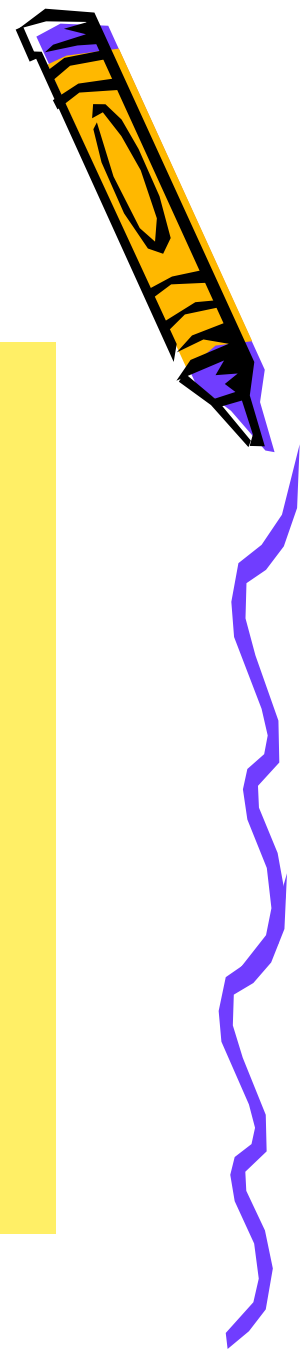
Хабарлыгы - ишлик

**3 бетде текликде ва кёплюкде бола,
бир-бирде хабарлыгына экен, бугай
сёзлер де кёшулма бола.**

Тюнегюн бизге газетлер гелтирди.

Юртгъа шат хабар яйдылар.

Эсде ёкъ ерден гелип кьалгъан экен!

Ортакъ бетли жумлалар .

Хабарлыгъы – ишлик белгили бетде гелсе де,
уьч де бетге бир йимик ортакъ бола.

Масала:

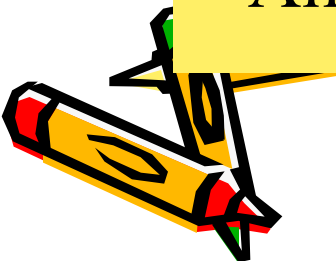
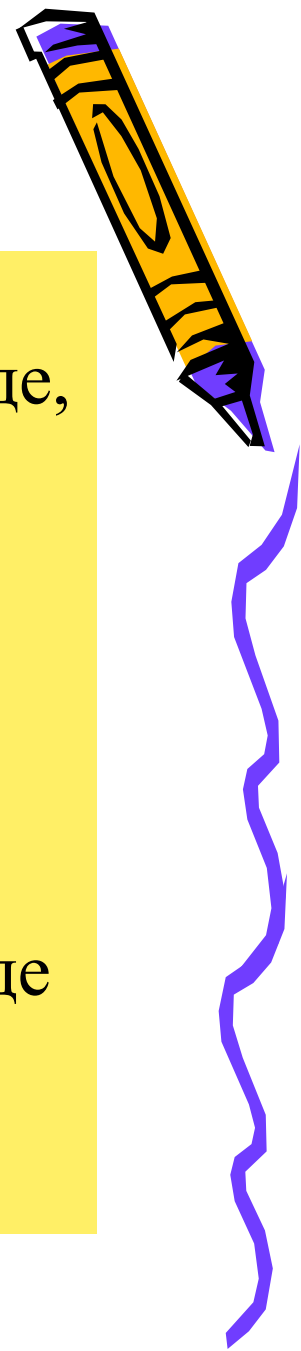
Кюлеме хоншунга –гелир башынга.

Аз сёйле, кёп тынгла.

Булай жумлалар айтывларда кёп ёлугъа.

Ортакъ бетли жумлаланы хабарлыгъы 1 бетде
кёплюк санавда гелме де бола.

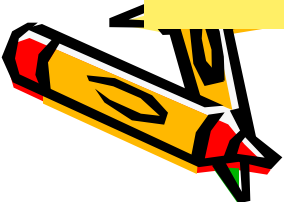
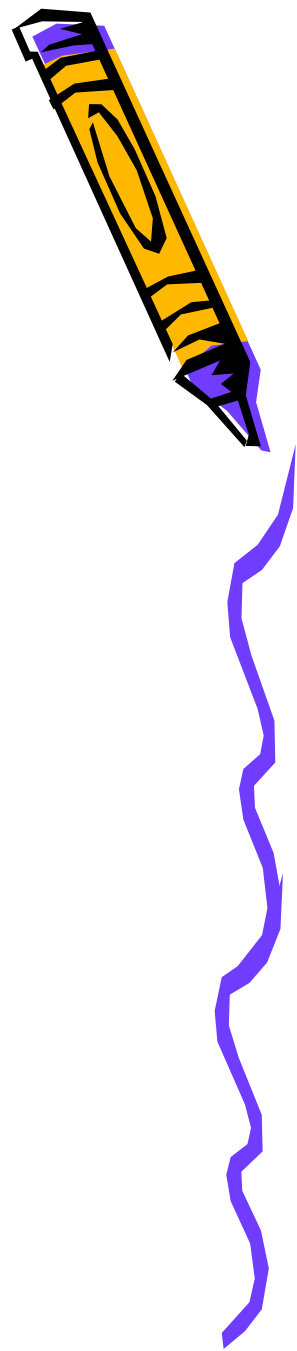
Айтмаса этмейбиз, айтса суймейбиз.

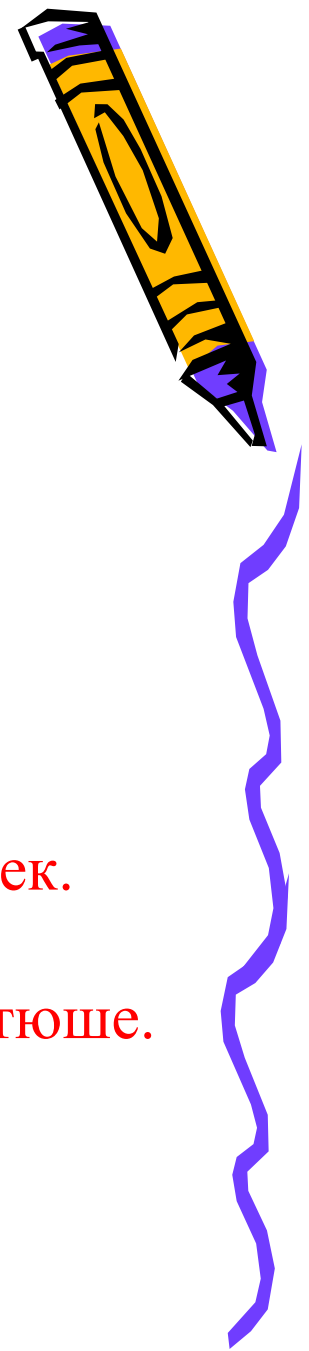
Бетсиз жумлалар.

Бетсиз жумладан англанагъан
гъаракат-гъал иш гёреген
предметден гъасил тюгюл.

1. Бетсиз жумланы хабарлыгъы
табиатны яда инсанны гъалын
англата. Ялкъывлу. Къоркъунчлу.
 2. Герек, тарыкъ, тюше, ярай сёзлер
къошулуп да этиле.
- Яшлагъа охумагъа тарыкъ.

Бетсиз жумлалардагы ишликлер шулай этиле:

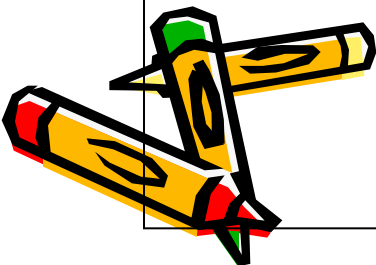

- Бетсиз ишликлер булан:
- *Тарыкъ, герек , тюше,ярай сёзлер къошулуп:*

*Къашкъарала.
Сувукъсындыра.*

Бизге ишлеме герек.

Уьйге тез къайтма тюше.

Бетсиз жумлалар *табиатдагы*
гьалланы, адамны гьалын гёрсетме бола

Масала :

- 1. Къырда сувукъ*
- 2. Магъа бек исси.*
- 3. Ялкъывлу.*

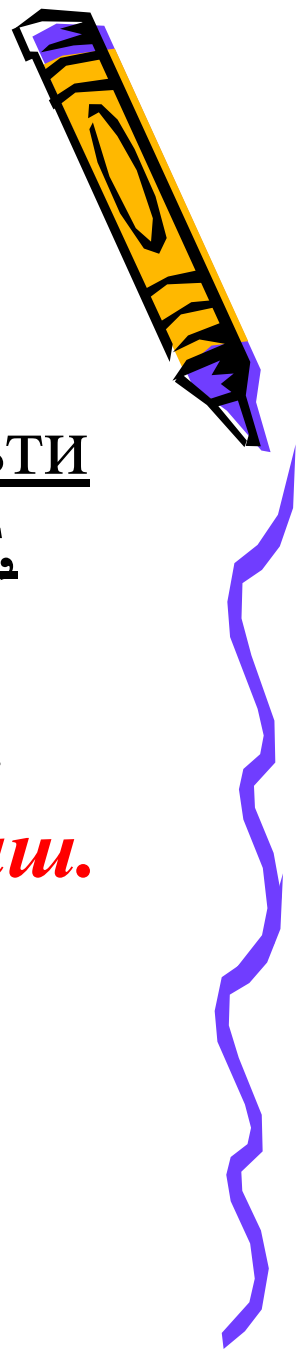

Ат жумлалар.

Ат жумлаларда бир бёлюгю – иеси бола, табиатда болагъан гьаллар, вакъти суратлана. Булай жумлаларда гьаракат, гьал англатьлмай.

Предмет яда гьал барлыгъын гёрсете.

Масала: *Агъачлыкъ. Сокъмакъ. Язбаш. Ап-акъ шиша уьйлер. Бир исси гюн.*

Булай жумлалар асарларда да кѐп ёлугъа.

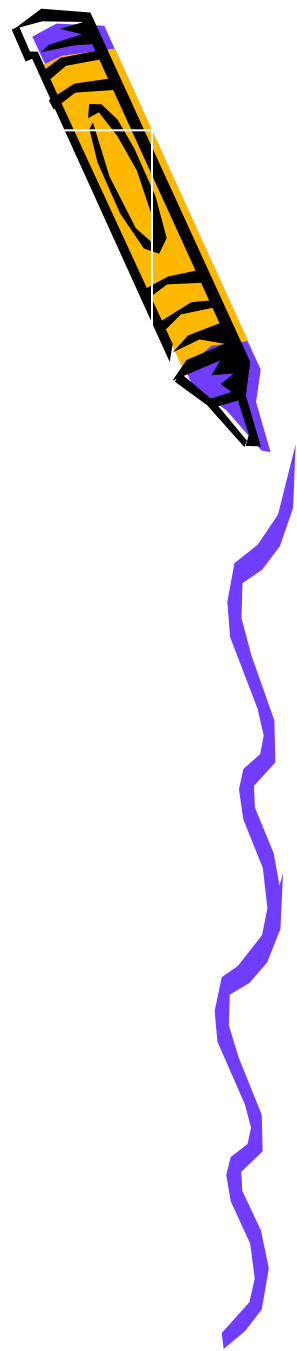
*Колхозланы, совхозланы, адабият асарланы
атлары да ат жумлалар бола.*

Июнь айны он экиси.

*Бир минг тогъуз юз алтмыш биринчи йыл,
апрель ай.*

Къысмаат! Къайгъылы къысмаат!

«Асиятны сюювю». «Къарчыгъа» журнал.

Тюз туююл ойланы айтыгъыз.

- а) Бир бёлюкю жумлаларда иеси ва хабарлыкъ бар.
- Б) Белгили бетли жумлаларда ишлик 1, 2 бетде бола.
- в) Бетсиз жумлаларда иеси болмай.
- г) Белгисиз бетли жумлалар ортакъ маъна англатма бола.

Бир бёлюккю жумлаланы гёрсетигиз.

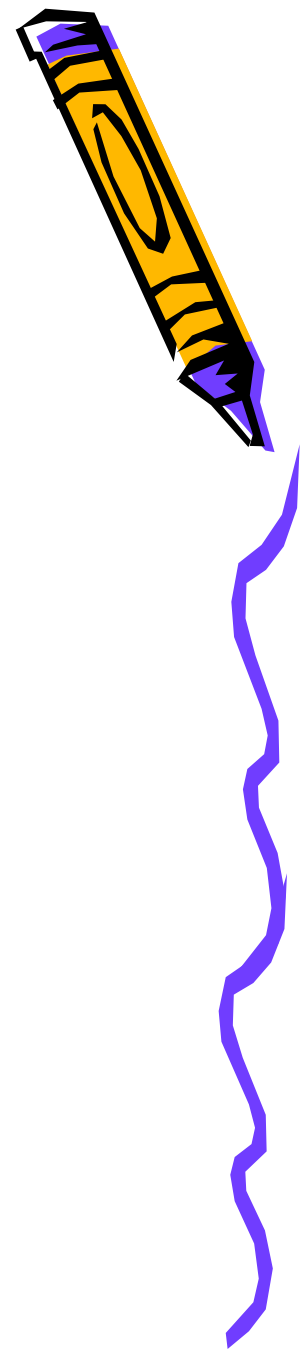
Гьаракат этмеге тарыкъь.

Баргъан эдим шагъаргъа.

Язбашны къаршылайбыз.

Гюнню шавлалары гёрюнмей.

Натижа чыгъарыв.

- Уыйге иш.
- Бир бёлюккю жумлаланы такрарламакъ.
- «Язбаш» деген темагъа гёре мини-сочинение язмакъ.

